

D • N

16/3 1952

Isolationister i muntert lättsinne

Inom svensk debatt har isolationismen just nu en högkonjunktur. Den väsentliga orsaken är uppenbar: konflikterna ute i världen är något mindre påtagliga, något mindre omedelbart oroande än för ett, två eller tre år sedan. Därmed blir benägenheten att inte tänka på utrikespolitiken, att totalt slöa till inför landets allvarigaste problem, helt dominerande inom stora folkgrupper. Hur skönt är det inte att slippa fundera på dessa frågor, som är allvarliga och ödesdigra på ett helt annat sätt än de inrikespolitiska! Och det är denna tendens, denna på en gång naturliga och farliga vilja till likgiltighet och glömska, som är den isolationistiska propagandans stora reservoar. Tänk inte, säger man till folk som inte vill tänka; ingen bör tänka på dessa frågor — annat än i form av en upprepning av regeringens deklarationer — säger till de mest tanklösa, och man antyder behovet av åtgärder mot sabotage av isolationismen, kanske rent av en lagstiftning mot utrikesdebatt.

I två hänseenden förmärks särskilt klart denna förgrövnings av inläggen. Tidigare har alliansfrihetens anhängare ofta betonat att vår neutralitet inte får leda till en alltigenom statisk, fastknuten, varje rörelsefrihet berövad utrikespolitik. Det har sagts efter utrikesdebatterna under de närmast föregående åren att exempelvis överenskommelser i det — trots allt — gemensamma försvarets intresse bör kunna ingås med de nordiska grannländerna; särskilt Svenska Dagbladet, som nu likt en Robespierre förföljer särmeningar, har ivrigt betonat den tankegången. Nu åter heter det att Caesars hustru inte får misstänkas, att intet får göras för att bringa vår alliansfrihet i tvivelsmål, att en förhandling med danskarna om Bornholm vore livsfarlig från den synpunkten. Det innebär att likriktning och stillastående skall bli dagens lösen; Caesars hustru skall buaras in bakom stängda fönsterluckor, ty annars kan hon bli misstänkt. Annars kan ryssarna tro att vår neutralitet inte är hundra procentig.

Men det muntra lättsinnet i argumenteringen är också ett

gott bevis på isolationisternas övermod. Låt oss ta ett par stickprov på de senaste dagarna för att visa hur långt man går.

Svenska Dagbladet prisade under kungabesöket i Norge den svenske monarkens klarläggande av att Norge och Sverige geografiskt hör ihop. Detta är det väsentliga, fastslog tidningen. "I jämförelse härmed är t. ex. Atlantpaktens något tidsbetonat, som kan förändras och försvinna... Men Fennoskandia vilar inte på lösa jordlager, utan på sin urgrund av granit..." Observera att detta inte sägs på skämt, utan på allvar, inte i ett kåseri, utan i en ledare. Vilken tröstande tanke! Norge kan ockuperas av en stat, Sverige av en annan, Finland av en tredje; de nordiska länderna kan hamna i helt olika läger — småsaker, rena småsaker, ty "urgrunden av granit" är ju kvar. Varför inte sprida detta budskap till hela världen, så att Ryssland och Tyskland och Frankrike förstår att strider och allianser och rustningar är rena synvillan, ty urgrunden är ju densamma (det kan väl inte vara just graniten som verkar)? I samma ledare sägs krig mellan skandinaviska länder vara omöjligt; denna fras slår ihjäl det stora granitperspektivet och gör det för varje läsare som orkar följa med femton rader tydligt att det är fråga om tomt prat.

Det märkliga är inte främst att sådant skrivs i en tidning; olyckshändelser kan alltid förekomma. Det märkliga är att satserna citeras som ett avgörande skäl för isolationismen i en rad tidningar. Förr har det sagts att Sverige och Norge på grund av sitt läge (och mycket annat) bör hålla samman. Nu sägs det att vi inte behöver hålla samman, ty själva naturen har ordnat den saken. Av den lilla eländiga vitsen blir ett argument för alliansfriheten — dit hån har "debatten" nått.

Ett likaledes uppmärksammat inlägg har gjorts av dr Johannes Wickman i tidskriften Vi. I den lilla eleganta uppsatsen säges valet mellan Atlantpakt och neutralitet vara svårt, men neutraliteten väljes. Ty ett krig är "en högsäsong för överraskningar, misstag och slumparta-

de företag", och därvid kan den i en Atlantpakt utlovade hjälpen utebli, särskilt som Sverige är av sekundär betydelse och stridskrafterna kan behövas för andra ändamål; "inte kan vi föreställa oss att de allierade skulle ha ett större intresse av att skydda Sverige mot fiendlig okkupation." Alltså: en allians har ingen betydelse, en förberedd hjälp är inte bättre och därför inte sannolikare än en oförberedd hjälp, de små staterna har ingenting att räkna på. Då det är klart att vi inte kan reda oss utan hjälp, blir slutsatsen alltså den totala pessimismen — att vår utsikt att stå utanför ett krig närmast sig noll lär alla vara ense om. I så gott som hela världen formas det allianser och gemensamma försvarssystem; hur barnsligt detta är får man nu veta i Sverige, och denna insikt kommer väl genom en

översättning av uppsatsen att göras tillgänglig överallt.

Även i detta fall är det intressanta mindre vad som sägs än att det som sägs av andra används som argument. Påpekandet att vi geografiskt hör ihop med Norge blir i ena fallet ett motiv för att vi inte skall gå ihop politiskt; påståendet, det dess bättre högst tvivelaktiga och alldeles lösligt framkastade påståendet, att vi inte har stora utsikter att få hjälp blir i det andra fallet ett skäl för att vi skall uraktlåta allt för att försäkra oss om hjälp. I Svenska Dagbladet får vi veta att granitgrunden är den bästa alliansen, i Vi att alla överenskommelser är värdelösa. Rådet blir en gladlynt respektive en melankolisk överksamhet: ingenting är att göra. Då isolationisterna tuggar på dessa argument är de sannerligen inte sparsmakade.